Taubellegal
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

MONITOR PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ A JUDIKATURY

1. 8. 2021 - 31. 8. 2021

(A) PRÁVNÍ PŘEDPISY

(1) NOVELA ZÁKONA O POMOCI V HMOTNÉ NOUZI

- Senát schválil a prezident podepsal novelu zákona o pomoci v hmotné nouzi, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červenec 2021.

- Novela zavádí možnost provádět srážky z příspěvku na živobytí a doplatku na bydlení, a to na úhradu pravomocně uložených pokut za taxativně vymezené přestupky. Jedná se například o přestupek nepřihlášení dítěte k zápisu k povinné školní docházce nebo přestupky proti veřejnému pořádku spáchané fyzickou osobou, která není mladistvým, pokud je příjemcem příspěvku na živobytí nebo doplatku na bydlení nebo osobou s příjemcem společně posuzovanou. Podmínkou je, že od spáchání přestupku neuplynuly více jak 3 roky a od pravomocného uložení pokuty neuplynul víc než jeden rok.

- Ustanovení o nepostižitelnosti dávky exekucí v tomto případě neplatí.

- O srážkách podle novely rozhoduje orgán pomoci v hmotné nouzi, který dávku vyplácí nebo naposledy vyplácel. Je-li mezi společně posuzovanými osobami nezaopatřené dítě, musí dávka zůstat nejméně ve výši jeho životního minima, a to pro každé nezaopatřené dítě z okruhu společně posuzovaných osob.

- Novela bude odeslána k vyhlášení ve Sbírce zákonů.

(2) NOVELA ZÁKONA O NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ

- Senát schválil a prezident podepsal novelu zákona o nemocenském pojištění, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíce leden 2020 a červenec 2021.

- Tato novela se týká tří dávek, a to dlouhodobého ošetřovného, ošetřovného a dávky otcovské poporodní péče.

- U dlouhodobého ošetřovného zkracuje novela dobu pobytu v zařízení lůžkové péče, jako podmínky nároku na dávku, ze sedmi na čtyři kalendářní dny, zavádí se možnost požádat o vydání rozhodnutí o vzniku potřeby dlouhodobé péče do 15 dnů po skončení hospitalizace a ruší se podmínka hospitalizace pro poskytnutí dlouhodobého ošetřovného v případě péče o osoby v inkurabilním stavu.

- U ošetřovného se rozšiřuje okruh osob, u nichž se nevyžaduje soužití ošetřující a ošetřované osoby v domácnosti, a to o blízké příbuzné.

- Pro otcovskou poporodní péči novela prodlužuje délku jejího čerpání na dva týdny ze současného jednoho týdne. Otcovskou poporodní péči je stále možné čerpat v období prvních šesti týdnu po narození dítěte. Novelou je tato lhůta prodloužena o odpovídající počet dnů v případě, že dítě bude během prvních šesti týdnů hospitalizováno.

- Novela bude odeslána k vyhlášení ve Sbírce zákonů.

(3) NOVELA NOTÁŘSKÉHO ŘÁDU

- Ve Sbírce zákonů byla vyhlášena novela notářského řádu, o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíce květen a červenec 2021.

- Novela zavádí Evidenci ověřených podpisů a Sbírky dokumentů, vedené Notářskou komorou České republiky. Tyto systémy budou obsahovat údaje o legalizacích provedených notáři a o notářských zápisech. K Evidenci ověřených podpisů a Sbírce dokumentů je na základě novely zřízen veřejný dálkový přístup, a to za účelem ověření pravosti ověřovacích doložek a notářských zápisů.

- Nově je dle novely možné sepsat notářské a veřejné listiny i v elektronické podobě, stanoví-li tak zákon. Elektronicky mohou být sepsány i notářské zápisy o rozhodnutí orgánu právnické osoby. Prokázání totožnosti účastníků, svědků úkonu, důvěrníků nebo tlumočníků lze dle novely provést i bez jejich fyzické přítomnosti, a to s využitím prostředků pro vzdálenou identifikaci a autentizaci. Ta by měla být prováděna prostřednictvím videokonference.

- Upravena je také možnost legalizace elektronického podpisu a apostilační agenda Notářské komory ČR.

- Novela notářského řádu nabyla účinnosti dne 1. 9. 2021.

(4) NOVELA LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

- Ve Sbírce zákonů byla vyhlášena novela Listiny základních práv a svobod (dále jen **LZPS**), o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíce červen, červenec a srpen 2021.

- Novelou je výslovně zakotveno právo na obranu na ústavní úrovni, nicméně s odkazem na zákonnou podústavní úpravu (z právního pohledu tak tato úprava nepředstavuje změnu). Za poslední větu odstavce 4 článku 6 LZPS se doplňuje, že právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.

- Novela nabude účinnosti dne 1. 10. 2021.

(5) ZÁKON O ELEKTRONIZACI ZDRAVOTNICTVÍ

- Prezident podepsal zákon o elektronizaci zdravotnictví.

- Zákon o elektronizaci zdravotnictví zavádí tři tzv. Kmenové zdravotnické registry, a to Kmenový registr poskytovatelů zdravotních služeb, Kmenový registr zdravotnických pracovníků a Kmenový registr pacientů. Zákon upravuje propojení Kmenových registrů v jeden neveřejný celek, ke kterému má přístup zákonem vymezený okruh osob, přičemž každý takový přístup bude evidován.

- Pacienti mohou dle zákona nahlížet do záznamů o nich vedených v Kmenovém registru pacientů, a to prostřednictvím Portálu elektronického zdravotnictví. Zákon zakotvuje také možnost získání výpisu o těchto záznamech, a to prostřednictvím kontaktních míst veřejné správy.

- Zákon bude odeslán k vyhlášení ve Sbírce zákonů.

(6) NOVELA ZÁKONA O DŮCHODOVÉM POJIŠTĚNÍ

- Prezident podepsal novelu zákona o důchodovém pojištění.

- Na základě novely bude při zvýšení důchodů v pravidelném termínu v roce 2022 k částce zvýšené procentní výměry důchodu přičtena částka 300 Kč.

- Novela zákona bude odeslána k vyhlášení ve Sbírce zákonů.

(7) NOVELA ZÁKONA O NEJVYŠŠÍM KONTROLNÍM ÚŘADU

- Senát zamítl novelu zákona o Nejvyšším kontrolním úřadu (dále jen **NKÚ**), o které jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červenec 2021.

- Novela rozšiřuje pravomoc NKÚ také na kontrolu hospodaření s majetkem územních samosprávných celků a s majetkem právnických osob s majetkovou účastí státu nebo územního samosprávného celku.

- Novelou se nyní bude opětovně zabývat Poslanecká sněmovna.

(B) PRÁVNÍ PŘEDPISY COVID-19

(1) NÁVRH ZÁKONA O ZVLÁŠTNÍCH ZPŮSOBECH HLASOVÁNÍ VE VOLBÁCH DO POSLANECKÉ SNĚMOVNY PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY V ROCE 2021

- Ve Sbírce zákonů byl vyhlášen zákon o zvláštních způsobech hlasovaní ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2021, o kterém jsme Vás informovali v monitoru právních předpisů a judikatury za měsíc červenec 2021.

- Zákon zavádí zvláštní způsoby hlasování pro voliče, kteří v době voleb budou v karanténě nebo izolaci z důvodu nemoci COVID-19. Zvláštními způsoby hlasování se pro účely zákona rozumí hlasování u volebního stanoviště (tzv. drive-in) ze silničního motorového vozidla, hlasování z pobytového zařízení, které bylo z důvodu COVID-19 uzavřeno a hlasování do zvláštní přenosné volební schránky.

- Zvláštní způsoby hlasování se použijí v případě, bude-li dne 15. září 2021 trvat stav pandemické pohotovosti nebo nouzový stav vyhlášený alespoň pro část území České republiky z důvodu ohrožení zdraví šířením onemocnění COVID-19.

- Zákon nabyl účinnosti dne 14. 8. 2021.

(C) GDPR

(1) ÚŘAD PRO OCHRANU OSOBNÍCH ÚDAJŮ OSLOVIL MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI VE VĚCI CENTRÁLNÍHO REGISTRU OZNÁMENÍ

- Úřad pro ochranu osobních údajů (dále jen **ÚOOÚ**), se dle svého vyjádření obrátil na Ministerstvo spravedlnosti v souvislosti s Centrálním registrem oznámení, a to za účelem zjištění, zda Ministerstvo spravedlnosti v současné době poskytuje informace ze zmíněného registru. Pro případ, že k takovému poskytování dochází, se ÚOOÚ zajímá i rozsah daného poskytování a jeho právním základě.

- Dle ÚOOÚ není problematika majetkových poměrů veřejných funkcionářů, v návaznosti na nález Ústavního soudu, kterým bylo zrušeno ustanovení zákona č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů, stále legislativně upravena z hlediska ochrany osobních údajů.

- ÚOOÚ také poukazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu, dle nějž se informace o majetkových poměrech osoby považují za „*samotné jádro ústavně chráněného soukromí*“ a podáním oznámení dle zákona o střetu zájmů nemůže dojít ke ztrátě jejich povahy osobního údaje. Evidenční orgán tedy musí takové údaje zpracovávat v souladu se zákonem.

- Další postup ÚOOÚ zváží v návaznosti na odpověď Ministerstva spravedlnosti.

(D) JUDIKATURA

(1) KARANTÉNU LZE NAŘÍDIT JEN ŘÁDNÝM ROZHODNUTÍM
(rozsudek Nejvyššího správního soudu, sp. zn. 10 As 229/2021)

- Nejvyšší správní soud (dále jen **NSS**) se zabýval kasační stížností Krajské hygienické stanice (dále jen **Stěžovatelka**) proti rozsudku Krajského soudu, kde Stěžovatelka vystupovala jako žalovaná.

- Pracovník Stěžovatelky telefonicky nařídil žalobci karanténu a povinnost podrobit se PCR testu na základě podezření z nákazy koronavirem. Žalobce tuto skutečnost považoval za nezákonný zásah, neboť o nařízených povinnostech neexistovalo žádné formální rozhodnutí.

- NSS konstatoval, že telefonický pokyn, kterým byla žalobci uložena povinnost karantény a podrobení se PCR testu, nelze považovat za rozhodnutí správního orgánu, a to pro absolutní nedostatek písemné formy. NSS se přiklonil k závěru Krajského soudu a podotknul, že se v tomto případě jedná o zásah (pokyn) dle § 82 zákona č. 150/2020 Sb., soudního řádu správního.

- Dle NSS se tak Stěžovatelka dopustila nezákonného zásahu vůči žalobci, neboť protiepidemická opatření nařídila nezákonným způsobem, čímž na straně žalobce došlo k intenzivnímu porušení práva na svobodu pohybu.

- Na závěr NSS podotknul, že si je vědom situace Stěžovatelky a do značné míry chápe její postup, ale nemůže rezignovat na znění zákona a případně ho dotvářet stanovením výjimek. Kasační stížnost tedy NSS zamítnul.

(2) ZRUŠENÍ TZV. BEZDOPLATKOVÝCH ZÓN
(nález Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 40/17)

- Ústavní soud (dále jen **ÚS**) vyhověl návrhu skupiny senátorů a zrušil 2 napadená ustanovení zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

- Zrušená ustanovení upravovala podmínky nároku na doplatek na bydlení v tzv. oblastech se zvýšeným výskytem sociálně nežádoucích jevů, kterou obec zavádí formou opatření obecné povahy (dále jen **OOP**). ÚS podotknul, že dotčená právní úprava odpírá právo na doplatek na bydlení pouze určitým osobám, které splňují všechna ostatní zákonná kritéria, pouze pro jejich preferenci místa bydliště. Dle ÚS tak dochází k rozdílnému zacházení s osobami podle „*kritéria neracionální rovnosti*“, a to zakládá rozpor s čl. 3 odst. 1 a čl. 4 odst. 3 Listiny základních práv a svobod.

- ÚS nadto dodal, že samotný obsah takového OOP není ústavně slučitelný se zákonným zmocněním k takové realizaci působnosti obce.

- Na závěr ÚS podotkl, že napadená ustanovení jsou neústavním zásahem do práva na zajištění základních životních podmínek. Dle ÚS pak k sociální problematice na území vyloučených lokalit obcí nesmí být přistupováno na úkor občanů v hmotné nouzi a sociální soudržnosti.

(3) NÍZKÁ NÁHRADA ÚJMY U ZVLÁŠŤ ZRANITELNÉ OBĚTI ZNÁSILNĚNÍ (nález Ústavního soudu, sp. zn. II ÚS 3003/20)

- ÚS se zabýval ústavní stížností stěžovatelky – nezletilé osoby s poruchou autistického spektra. Stěžovatelka se neztotožňuje s mužským pohlavím a vystupuje jako žena, podstoupila také léčbu z důvodu poruchy pohlavní identity. Stěžovatelka byla na základě rozhodnutí soudu hospitalizována na dětské psychiatrii a umístěna na chlapecké oddělení, kde byla opakovaně znásilňována. Vrchní soud v Praze v trestní věci přiznal stěžovatelce náhradu nemajetkové újmy ve výši 75.000,- Kč z požadovaných 500.000,- Kč a ve zbytku ji odkázal na civilní řízení.

- ÚS podotkl, že v případě zásahu do nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí při znásilnění a s tím spojeným vznikem újmy v důsledku takového zásahu, je nutné vidět pokračování práva na nedotknutelnost osoby právě v náhradě újmy.

- ÚS nadto poznamenal, že stěžovatelka je zvlášť zranitelnou obětí a k újmě došlo na základě rozhodnutí soudu o její hospitalizaci. Stěžovatelce přiznanou náhradu nemajetkové újmy tedy ÚS shledal jako excesivně nízkou a poukázal na několikanásobně vyšší částky, které Nejvyšší soud přiznal v obdobných případech.

- K otázce schopnosti Stěžovatelky chápat zásah do svých základních práv z důvodu jejího postižení ÚS poznamenal, že ani v případě, kdy oběť není schopna plně chápat takový zásah, není možné, aby taková skutečnost byla podkladem pro snížení náhrady nemajetkové újmy, která má být takové oběti přiznána. ÚS se v této souvislosti rovněž neztotožnil s úvahou Vrchního soudu v Praze o nemožnosti nahlížet na „*hodnoty a vnímání stěžovatelky měřítkem běžného dospívajícího či dospělého jedince.*“

- ÚS shledal v postupu Vrchního soudu v Praze porušení práva stěžovatelky na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí a na základě toho vyhověl ústavní stížnosti v části směrující proti výroku rozsudku, kterým byla stěžovatelka se zbytkem nároku odkázána na civilní řízení, a v tomto rozsahu rozsudek zrušil.